

HİTİT EKONOMİ VE POLİTİKA DERGİSİ

Hitit Journal of Economics and Politics

e-ISSN: 2687-4717
Cilt | Volume: 22 • Sayı | Number: 1
Haziran | June 2025

ABD Enerji ve Çevre Politikasında Trump Etkisi

The Trump Effect on U.S. Energy and Environmental Policy

Azime TELLİ

Corresponding Author | Sorumlu Yazar

Doç. Dr. | Assoc. Prof.

Mersin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
Uluslararası İlişkiler Bölümü, Mersin, Türkiye
Mersin University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
Department of International Relations, Mersin, Türkiye

azime.telli@mersin.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-2484-6196>

<https://ror.org/04nqdw39>

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü | Article Type: Araştırma Makalesi | Research Article

Geliş Tarihi | Received: 13.01.2025

Kabul Tarihi | Accepted: 13.07.2025

Yayın Tarihi | Published: 13.07.2025

Atıf | Cite As

Telli, A. (2025). ABD Enerji ve Çevre Politikasında Trump Etkisi. *Hitit Ekonomi ve Politika Dergisi*, 5(1), 16-30.

Değerlendirme: Bu makalenin ön incelemesi iki iç hakem (editörler - yayın kurulu üyeleri) içerik incelemesi ise iki dış hakem tarafından çift taraflı kör hakemlik modeliyle incelendi. Benzerlik taraması yapılarak (Turnitin) intihal içermediği teyit edildi.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Etik Bildirim: ilafdergi@hitit.edu.tr

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/hid/policy>

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Yapay Zeka Etik Beyanı: Bu çalışmanın Abstract kısmının hazırlanması sırasında yazarlar 'proof reading' amacıyla ChatGPT ve DeppL araçlarını kullanmıştır. Bu araçları/hizmetleri kullandıktan sonra yazarlar içeriği gerektiği gibi gözden geçirip düzenlemiş ve yayının içeriğinin tüm sorumluluğunu üstlenmiştir.

Review: Single anonymized - Two Internal (Editorial board members) and Double anonymized - Two External Double-blind Peer Review

It was confirmed that it did not contain plagiarism by similarity scanning (Turnitin).

Ethical Statement: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while conducting and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Complaints: ilafdergi@hitit.edu.tr

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/hid/policy>

Conflicts of Interest: The author(s) has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author(s) acknowledge that they received no external funding to support this research.

Copyright & License: Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Artificial Intelligence Ethical Statement: During the preparation of the abstract of this study, the authors used ChatGPT and DeepL tools for proofreading purposes. After utilizing these tools/services, the authors thoroughly reviewed and revised the content as necessary and assumed full responsibility for the content of the publication.

The Trump Effect on U.S. Energy and Environmental Policy

Abstract

The energy and environmental policies of the U.S., one of the world's largest energy producers and consumers, significantly impact the international system. The U.S. ranks second only to China in carbon emissions, and its strategies to combat global warming are crucial for achieving the zero-emission target by 2050. Historically, the U.S. has been hesitant to engage in international efforts to address global warming and energy transformation, maintaining an economic growth policy centered on cheap energy. However, during the presidency of Democrat Barack Obama, the U.S. made significant strides in energy transformation and environmental protection, reaching an agreement with China and becoming a signatory to the Paris Agreement. In contrast, Donald Trump, elected as President from the Republican Party following Obama, enacted policies during his first term (2017-2020) that marked a regression in energy and environmental policy compared to the Obama era. Under the "America First" policy, there was a strong emphasis on achieving complete independence from fossil fuels, leading to the repeal or relaxation of many environmental regulations. This period also saw a significant setback in the fight against global warming, culminating in the decision to withdraw from the Paris Agreement despite widespread criticism. In response to this, one of the first actions taken by Democrat Joe Biden, upon his election following Trump's term, was to rejoin the Paris Agreement. Biden's administration also set and pursued ambitious goals to position the U.S. as a leader in energy transformation and global warming mitigation. However, Trump's historic victory in the November 2024 elections has sparked pessimistic expectations both domestically and internationally regarding the future of U.S. energy and environmental policies. This study aims to elucidate the rupture in the U.S. energy and environmental policies that emerged with Trump's election and its implications. It will compare the policies pursued by Trump during his first term with those of the preceding administration and outline the fundamental expectations for his second term. The study will analyze the effects of Trump's energy and environmental policies at both the actor and system levels.

Keywords: Trump, The U.S., Energy Security, Energy Transition, Global Warming, Fossil

ABD Enerji ve Çevre Politikasında Trump Etkisi

Öz

Dünyanın en büyük enerji üreticisi ve tüketicilerinden biri olan ABD'nin enerji ve çevre politikası uluslararası sistemi önemli derecede etkilemektedir. ABD aynı zamanda en fazla karbon emisyonu üreten ülkeler listesinde Çin'den sonra ikinci sırada yer almakta olup küresel ısınmayla mücadele konusunda izleyeceği politikalar 2050 yılında sıfır emisyon hedefine ulaşılması açısından da kritik öneme sahiptir. Küresel ısınmayla mücadele ve enerji dönüşümünde uluslararası çabaların bir parçası olmakta genel olarak tutuk hareket eden ABD ucuz enerjiye dayalı ekonomik büyüme politikasını uzun yıllar sürdürmüştür. Bununla birlikte Demokrat Obama'nın başkanlığı döneminde Çin ile bu alanda uzlaşa sağlayarak Paris Şartı'na taraf olan ABD, enerji dönüşümü ve çevrenin korunması konusunda önemli adımlar atmaya yönelmiştir. Obama'nın ardından Cumhuriyetçi Parti'den başkan seçilen Trump 2017-2020 arasındaki birinci döneminde enerji ve çevre politikasında Obama dönemi ile karşılaştırıldığında geri adım sayılabilecek kararlara imza atmıştır. 'Önce Amerika' politikası doğrultusunda fosil yakıtlarda tam bağımsızlık hedefine ulaşılmasına ağırlık verilirken çevrenin korunmasına yönelik pek çok düzenleme yürürlükten kaldırılmış ya da gevşetilmiştir. Öte yandan Trump'ın birinci döneminde küresel ısınmayla mücadele konusunda da kırılma yaşanmış ve tüm eleştirilere rağmen Paris Şartı'ndan çekilme kararı alınmıştır. Bu duruma tepki olarak Trump'ın birinci döneminin ardından Demokrat Biden'ın başkan seçilmesi sonrasında ilk icraatı Paris Şartı'na geri dönülmesi olmuştur. Ayrıca, enerji dönüşümü ve küresel ısınmayla mücadele konusunda öncü ülkelerden biri olmaya yönelik iddialı hedefler belirlenmiş ve uygulamaya geçirilmiştir. Trump'ın 2024 Kasım'ında yapılan seçimleri tarihi bir zaferle kazanması sonrasında enerji ve çevre politikalarının geleceğine ilişkin gerek ülke genelinde gerekse uluslararası kamuoyunda karamsar beklentiler oluşmuştur. Bu noktada çalışma ABD enerji ve çevre politikalarında Trump'ın başkan seçilmesiyle ortaya çıkan kırılmayı ve sonuçlarını ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışmada Trump'ın birinci başkanlık döneminde izlediği enerji ve çevre politikaları kendisinden önceki dönem politikalarıyla karşılaştırılarak ikinci dönemine yönelik beklentilerin temel çerçevesi çizilecektir. Çalışmada Trump dönemi enerji ve çevre politikalarının aktör ve sistem düzeyinde etkileri ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Trump, ABD, Enerji Güvenliği, Enerji Dönüşümü, Küresel Isınma, Fosil

Giriş

Küresel ısınma ve etkileri ile mücadele 21. yüzyılının en büyük sorunu olarak kabul edilmektedir. Sera gazı emisyon artış hızının kontrol edilmesine dayalı politikaların en önemli

amacı ise 2050 yılında sıfır emisyon hedefine ulaşılmasıdır. Bu kapsamda emisyon artışının ana kaynağı olan fosil enerji kaynaklarına olan bağımlılığı azaltacak sürdürülebilirlik odaklı politikalar öne çıkmaktadır. Ancak küresel ısınmayla mücadele konusunda küresel anlamda bir uzlaşma olmadığı gibi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında önemli ayrılmalar öne çıkmaktadır. Gelişmiş ülkelerin önemli bir kısmı BM Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) öncülüğündeki çabaları desteklerken süper güç konumundaki ülkeler ile bu alanda ayrıştıkları görülmektedir. Bu alanda uluslararası ilk ve en önemli somut adım olan BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin iki uygulama aracı bulunmaktadır: Kyoto Protokolü (2020 yılına kadar) ve Paris Anlaşması (2020 yılından sonra). Anlaşma, küresel sıcaklık artışını sanayileşme öncesi döneme göre 2 derecenin altında tutmayı, mümkünse 1,5 dereceyle sınırlamayı, bunun için de yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde net sıfır emisyonu ulaşmayı hedefliyor. Bu gelişmeler, bir yandan ekonomik büyümeyi sürdürürken, diğer yandan iklim değişikliğine karşı koymayı ve sürdürülebilir temiz enerji teknolojilerinin kullanımını yaygınlaştırmayı amaçlamaktadır.

ABD, Çin ve Rusya'nın askeri ve ekonomik güvenlik konularına öncelik vermeleri iklim politikaları konusunda liderlik arayışına girmemelerini de beraberinde getirmektedir. Bahse konu süper güçlerden ikisi enerji kaynakları açısından oldukça zengin rezervlere sahip iken Çin enerjide dışa bağımlılık sorunsalıyla karşı karşıya olmasına bağlı olarak yenilenebilir enerji yatırımları konusunda öne çıkmaktadır. Sera gazı emisyonu konusunda payı en yüksek ülkeler arasında yer alan süper güçlerin izleyecekleri iklim ve enerji politikalar hem küresel ısınmayla mücadele sürecini olumlu etkileme hem de diğer ülkelerinin tavrını belirleme potansiyeline sahiptir.

ABD, Paris İklim Şartı'na taraf olan bir ülke olarak net sıfır ekonomi için temiz, güvenli ve uygun fiyatlı bir enerji sistemine yönelik bir dizi enerji ve iklim politikası reformu başlatmıştır. Yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapılmasına verilen mali desteklerle ülke yenilenebilir yatırımı, ısı pompası üretimi ve elektrikli araç satışlarında üçüncü büyük pazar haline gelirken enerji dönüşümünde liderlik yarışına dahil olmuştur. ABD ekonomisi ciddi anlamda enerji kaynaklarına uygun maliyetlerle erişmeye bağımlıdır. Dünyada petrol sahalarının geliştirildiği ilk ülkeler arasında yer alan ABD, II. Dünya Savaşı sonrasında Orta Doğu'nun zengin petrol yataklarını da hegemonyası altına almıştır. 21. yüzyılda yaşanan teknolojik gelişmeler sayesinde ABD'de kaya gazı devrimi yaşanmış ve dünyanın en büyük petrol tüketicisi olan ABD aynı zamanda en büyük üreticisi konumuna gelmiştir. Dünya enerji pazarına yön veren ülkelerden biri olan ABD, küresel ısınma konusunda daha temkinli bir yaklaşım izlemektedir. ABD'nin ulusal çıkarlarına öncelik veren bu yaklaşımı Barack Obama'nın başkan seçilmesiyle değişime uğramış ve ABD, iklim değişikliği konusunda daha aktif rol üstlenmeye yönelmiştir. Ancak bu girişim Trump'ın başkan seçilmesiyle kesintiye uğramıştır. Trump birinci başkanlık döneminde iklim politikalarını tersine çevirmekle kalmamış fosil rezerv sahalarının geliştirilmesine doğrudan destek vermiştir. Trump'ın "Amerika'yı Harika Yap" (Make America Great) politikası 2020 seçimlerini kaybetmesiyle kesintiye uğrarken Başkan Biden, iklim politikaları konusunda Obama döneminin ötesinde adımlar atılmasını sağlamıştır. ABD 2024 Başkanlık seçimlerine damgasını vuran konular arasında iklim ve enerji öne çıkarken seçimi Trump'ın seçimi kazanmasıyla birlikte bu alanda yeniden bir kırılma yaşanması gündeme gelmiştir.

Küresel siyasetin en önemli aktörü olan ABD'nin izleyeceği iklim ve enerji politikası dünyanın geri kalanını yakından ilgilendirmektedir. Bu nedenle bu çalışmada Trump dönemi politikalarının küresel ısınmayla mücadele üzerindeki etkisi analiz edilecektir. Trump'ın birinci başkanlık dönemi politikaları "Trump 1.0" dönemi olarak ele alınırken 2025 yılında başlayan 4 yıllık dönem ise "Trump 2.0" olarak değerlendirilecektir. Çalışmada Trump 1.0 ve Trump 2.0 dönemleri bir önceki dönem başkanlarının izlediği politika ile kıyaslanacaktır. ABD'de iklim ve enerji güvenliği konusunda askeri güvenlik olduğu gibi devlet aklına dayalı uzun vadeli bir yaklaşımı söz konusu değildir. Bu konuda Cumhuriyetçiler ve Demokratlar arasında ciddi ayrılmalar bulunmakta olup bu durum istikrarlı ve sürdürülebilir bir politika izlenmesini de güçleştirmektedir. Çalışmanın birinci bölümünde ABD'nin enerji görünümü ve sera gazı emisyonundaki payı (sorumluluğu) ortaya konulacaktır. İkinci bölümde "Trump 1.0" dönemi iklim ve enerji politikaları analiz edilecek olup üçüncü bölümde "Trump 2.0" dönemine dair beklentilere yer verilecektir.

1. ABD Enerji Görünümü ve Sera Gazı Emisyonu

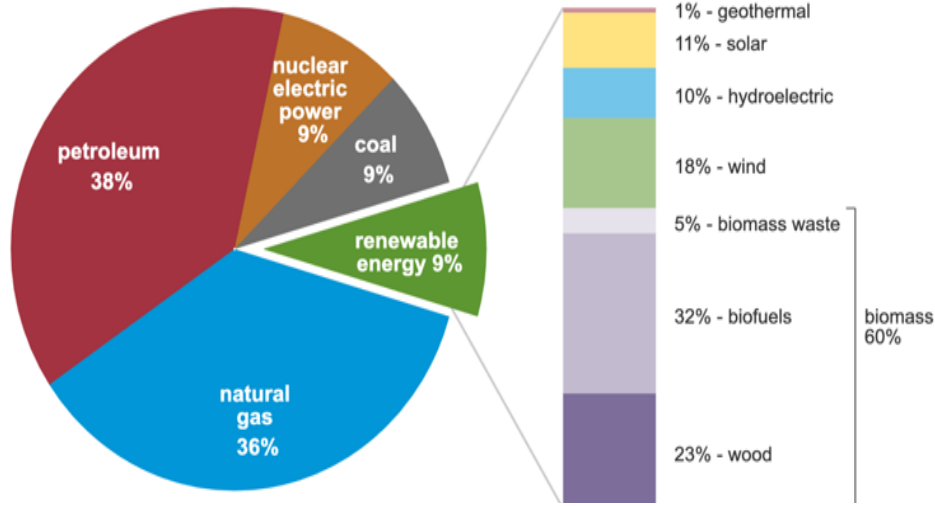
ABD hem en çok enerji arz eden hem de en çok enerji talep eden bir ülke olarak küresel enerji pazarı üzerinde dünden bugüne hegemonik güce sahip olmuştur. Zengin petrol rezervlerinin geliştirilmesiyle ülke ekonomisinin hızlı büyüme eğilimi beraberinde enerji güvenliği ikilemini de getirmiştir. Ucuz petrol ekonomisine dayalı büyüme dönemi açısından 1973 Petrol Krizi bir dönüm noktası olmuştur. Bu krizden sonra ülkenin Orta Doğu petrol rezervlerine olan bağımlılığın azaltılması Amerikan siyasetinin önceliklerinden olmuştur. Krizin hemen sonrasında ABD Enerji Bakanlığı ülkenin enerji arz güvenliğinin kesintisiz şekilde güvence altına alınması amacıyla kurulmuştur. Petrol krizine bağlı olarak ihracatın yasaklanması kararı da alınırken bir yandan da alternatif kaynakların kullanılması arayışı başlamıştır. Ülkenin nükleer ve yenilenebilir enerji açılımının başlamasında enerji arz güvenliği endişesi belirleyici unsurdur. Buna rağmen büyüme ve nüfus artışının etkisiyle aradan geçen 50 yıl içinde ABD'nin fosil tüketimi ve üretiminde çok ciddi bir artış söz konusu olmuştur.

Dünya nüfusunun %4'ünü, dünya ekonomisinin %24'ünü temsil eden ABD, dünya enerji kaynaklarının %16'sını üretmekte ve %16'sını tüketmektedir. ABD, dünya üretiminin %17,9'u olmak üzere en büyük petrol üreticisi olarak son dönemde en yüksek artışı gösteren ülke olmuştur. Ayrıca ABD petrolünün %20'sini tüketerek hem üretim ve hem de tüketimde dünya genelinde lider konumundadır (BP, 2020). Kişi başı enerji tüketimi konusunda ABD, Çin'den sonra ikinci sırada yer almaktadır (World Population Review, 2024). Kaynak bazında bakıldığında ise Çin elektrik enerjisi tüketiminde ABD ise kişi başı petrol tüketiminde birinci sıradadır.

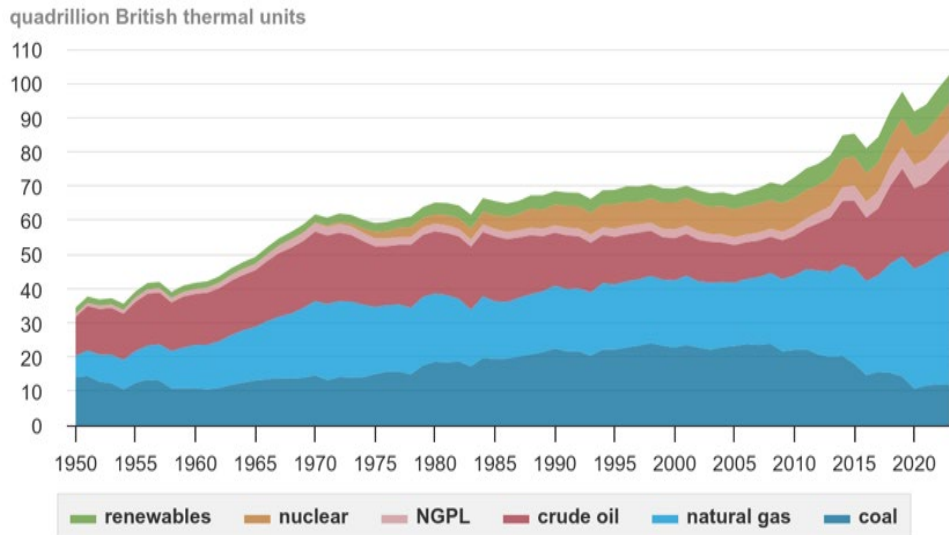
ABD günümüzde hem yenilenemez hem de yenilenebilir enerji kaynakları üretmekte ve tüketmektedir (EIA, 2023). Birincil enerji karması, 2020 yılına göre %34 doğalgaz, %35 petrol, %9 nükleer elektrik gücü, %10 kömür ve %12 yenilenebilir enerjiden oluşmakta olup ciddi bir kaynak çeşitlendirme yapıldığı görülmektedir. 2023 yılında toplam birincil enerji tüketimi yaklaşık 94 katrilyon Btu'ya eşittir (EIA, 2023).

Grafik 1. ABD'nin Birincil Enerji Karması (2023)total = 93.59 quadrillion
British thermal units

total = 8.24 quadrillion British thermal units

Kaynak: (EIA, 2024)

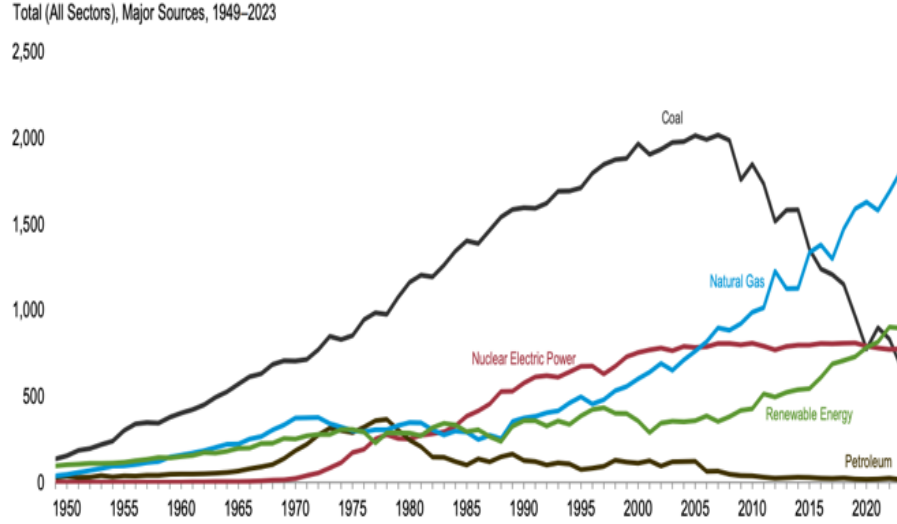
ABD'nin enerji üretiminde kaya gazı devrimiyle "drill, baby, drill" (kaz, bebek, kaz) yaklaşımına dayalı bir patlama dönemi ortaya çıkmıştır (Chu, 2024). Ülkenin enerji üretimi 2019 yılında yeniden tüketimini geçerek 40 yıldır ülkenin gündeminde olan enerji bağımsızlığı hedefine ulaşılmıştır. ABD'nin birincil enerji üretiminin %84'ü fosil kaynaklardan sağlanmaktadır (EIA, 2024). Aşağıda yer alan grafikte üretim artışında yaşanan patlamayı görmek mümkün olup ABD bu gelişmeye bağlı olarak dünyanın en büyük petrol üretici ülkesi haline gelmiştir. ABD'nin toplam tüketiminden petrol ve kömürün payı gerilerken doğal gazın payı artmaktadır.

Grafik 2. ABD'nin Temel Kaynaklara Göre Birincil Enerji Üretimi (1950-2023)**Kaynak:** (EIA, 2024)

ABD'nin ikincil enerji karmasında çeşitlilik öne çıkmaktadır. Kaya gazı üretiminde yaşanan üretim patlamasının katkısıyla elektrik üretiminde doğal gazın payı %42 olurken toplamda

fosil kaynakların payı yaklaşık %15 düzeyindedir. Nükleer enerjinin payı ise dünya ortalamasında olup %18 düzeyine ulaşmıştır. Sera gazı salınımında enerji kaynaklarının payı %35 düzeyindedir (IEA, 2024).

Grafik 3. ABD'nin Ana Kaynaklara Göre İkincil Enerji Üretimi (1949-2023)

Kaynak: (EIA, 2024)

Dünyanın en fazla karbon emisyon salınımı yapan ülkeler arasında ABD, Çin'den sonra ikinci sırada yer almaktadır. ABD'nin karbon emisyon artış hızında gerileme olmakla birlikte yukarıda bahsedilen petrol üretimindeki artış oranlarına bağlı olarak artış eğilimi devam etmektedir (Kenarlı, 2024). Carbon Brief verilerine göre ABD, 1850 yılından bu yana atmosfere 509 milyar ton karbondioksit salımı yapmıştır. Bu düzey küresel karbondioksit oranının yüzde 20'sine denk gelirken ABD, bu sıralamada ilk sırada yer almaktadır (Evans, 2021). Öte yandan bu veriler ülkede gerçekleşen emisyon düzeyini esas alırken ABD'nin üretimini ciddi oranda Çin başta olmak üzere başka ülkelere kaydırmış olmasından dolayı ülkenin emisyon oranlarındaki azalış tam anlamıyla gerçeği yansıtmamaktadır. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda ABD'nin Ulusal Niyet Beyanı'nda taahhüt ettiği hedeflere ulaşması açısından enerji dönüşümü ve elektrikli araç kullanımının yaygınlaşması kritik öneme sahiptir.

2. Trump 1.0 Dönemi İklim ve Enerji Politikaları: Önce Amerika!

ABD'nin yönetim sisteminin federatif olmasına bağlı olarak eyaletler düzeyinde bağlayıcı ulusal enerji politikası izlenmesi mümkün değildir. Federal düzeyde geçerli olan enerji ve iklim düzenlemelerin yanı sıra eyaletler düzeyinde birbirinden çok farklı politika ve uygulamalar görülmektedir. Bununla birlikte Başkanlık düzeyinde benimsenen iklim ve enerji politikalarının eyaletler üzerinde yön gösterici olarak da önem taşımaktadır. ABD'nin fosil yakıt üretimi ve tüketimine dayalı iklim ve enerji politikasında 20. yüzyılda enerji krizleri kırılmalara neden olurken 21. yüzyılda ise küresel ısınmayla mücadele aynı şekilde etkili olmuştur. Bununla birlikte genel olarak ülke ekonomisinin hala fosil kaynaklara dayalı olmasından dolayı enerji politikasında radikal bir değişimden söz etmek oldukça zordur. Paris İklim Şartı'na taraf olunmasıyla enerji dönüşümü ve emisyon azaltımı konusunda adımlar atılmaya başlanmış olsa da bu durum beraberinde ülke kamuoyunda ciddi tartışmaları getirmiştir. Enerji dönüşümünün Amerika ekonomisine zarar verdiğini savunan Cumhuriyetçiler fosil kaynakların

geliştirilmesini savunurken küresel ısınmayla mücadele girişimlerine şüpheyle yaklaşmaktadır. Demokrat Parti ise ABD'nin karbon emisyonu salınımindaki sorumluluğunu kabul ederek dönüşümün desteklenmesini öncelik vermiştir. Bu görüş ayrılığı son dönemdeki başkanlık seçimlerinin sonuçlarını da etkilemiştir. Başkanlığın Demokratlar ve Cumhuriyetçiler arasında el değiştirmesine bağlı olarak da ülkenin iklim ve enerji politikasında son 15 yılda ciddi bir dalgalanma yaşanmıştır.

2.1. Barack Obama Dönemi: İklim ve Enerji Politikasında Dönüşüm

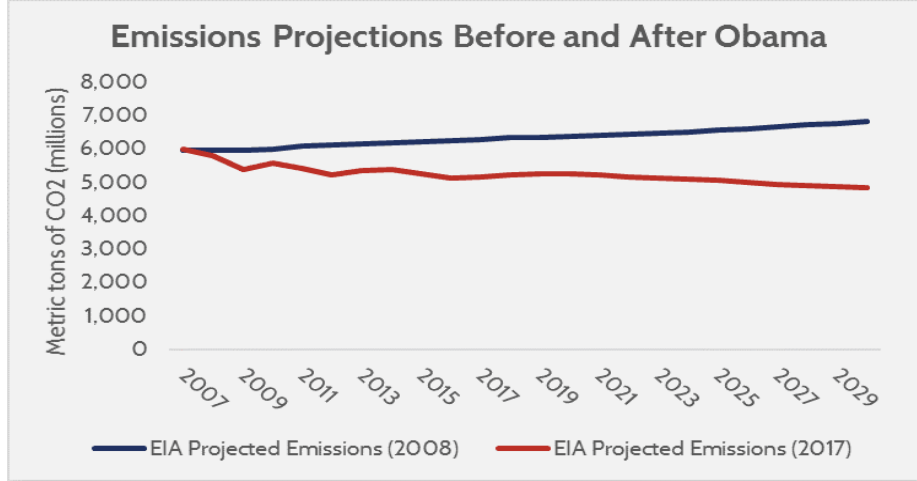
ABD'nin 44. Başkanı olarak seçilen Barack Obama ülkeyi 2009-2017 yılları arasında iki dönem yönetmiştir. Cumhuriyetçi George Bush'tan yönetimi devralan Demokrat Obama döneminde ülkenin iklim ve enerji politikasında ciddi bir dönüşüm yaşanmıştır. Dünya kamuoyunca Kyoto Protokolü'ne taraf olmadığı için eleştirilen ABD, Obama döneminde Paris Anlaşması'na taraf olarak küresel ısınmayla mücadele konusunda uluslararası yönetim çerçevesinin bir parçası haline gelmiştir. Başkan Obama dönemi bir yandan kaya gazı üretiminde rekorların kırılırken bir yandan da iklim politikası açısından iddialı hedefler açıklanmıştır.

21. yüzyılın en büyük sorunu olarak gösterilen iklim değişikliğinin yıkıcı etkileri ABD'yi de oldukça fazla etkilemektedir. ABD tarihinde yüksek maliyetli ve hasarlı kasırgalardan biri olan Sandy Kasırgası 65 milyondan fazla nüfusu etkilemiş, çok büyük can ve mal kayıplarına sebep olmuştur. ABD'nin en büyük şehirlerinin de aralarında bulunduğu 24 eyalet kasırgadan etkilenmiş ve ülke genelinde Sandy'nin maliyeti 68 milyar doları bulmuştur (Halverson ve Robenhorst, 2013, ss.20-21). İklim değişikliğiyle doğrudan ilişkilendirilebilecek ve kayıtlara geçen en büyük kasırga olan bu doğa olayının ABD'de yarattığı maddi ve manevi hasar Obama yönetimini iklim değişikliğiyle daha fazla ilgilenmeye ve kararlı tedbirler almaya yöneltmiştir (Oğuz, 2019, s.529). Bu doğrultuda Obama özellikle başkanlığının ikinci döneminde iklim değişikliği sorununa yönelik önemli adımlar atma gayreti içinde olmuştur. Obama bunun için İklim Eylem Planı'nı ve bu planın temel unsurlarından biri olan Temiz Enerji Planı'nı açıklamıştır (Manioğlu, 2020: 159). İklim değişikliğine dair yeni adımlar atarken diğer yandan ülke olarak iklimin değişen etkilerine hazırlıklı olunmasının da önemli olduğunu savunmuş ve İklim Eylem Planı'nın bir diğer bölümünü bu hedeflere yönelik olarak hazırlamıştır. Obama, İklim Eylem Planı'nda iklim değişikliğine neden olan ve halk sağlığında olumsuz etkiler bırakan karbon kirliliğini azaltmaya yönelik hedeflerini vurgulamış ve temiz enerji kaynaklarına geçilmesinin üzerinde durmuştur. Ayrıca ABD'nin küresel iklim değişikliğiyle mücadele etmek için uluslararası çabalara liderlik etmesi gerektiği ve küresel bir çözüm oluşturulması için harekete geçilmesinin hayati olduğunu savunmuştur. Bu doğrultuda diğer ülkelerle iş birliğinin artırılarak temiz enerji kullanımını yaygınlaştırmak ve israfı azaltmak, fosil yakıt kullanımını azaltmaya yönelmek, iklim değişikliğine karşı küresel direnç yaratmak ve finansman oluşturmak gibi hedefler belirlemiştir (The White House, 2013).

Obama'nın, çevre politikalarının ana noktaları ülkenin doğal afetlerden ciddi olarak etkilenmesine bağlı olarak iklim değişikliği ve küresel ısınma ile mücadele; karbon emisyonun azaltılması şeklinde belirlenmiştir. Obama'nın özellikle ikinci döneminde bu alanda önemli adımlar atılmıştır. Obama'nın en temel iklim ve çevre politikaları, İklim Eylem Planı (The Climate Action Plan 2013) ve Temiz Enerji Planı (The Clean Power Plan 2015) kapsamında şekillenmiştir (Rossetti ve Goldbeck, 2017). Uluslararası ölçekte ise Paris Anlaşması'nın imzalanmasına verdiği destek ülkenin bu alanda küresel liderlik konumu üstlenmesini beraberinde getirmiştir. Temiz Enerji Planı'nın temel hedefi karbon salımını düşürmek, düşük karbonlu enerji kaynaklarını yaygınlaştırmak ve fosil yakıtlarından sağlanan enerji verimliliğini

arttırmak, elektrik enerjisi sektörünün karbon salınımını 2030'a kadar %32 oranında düşürmek olarak açıklanmıştır (EPA, 2015). Plan kapsamında kömür kaynaklı enerji üretimini yeşil enerji ile ikame edilmesi amaçlanmıştır (Collins, 2020, ss.185-186).

Grafik 4. Başkan Obama Öncesi ve Sonrası Dönem Emisyon Projeksiyonu

Kaynak: (Rossetti ve Goldbeck, 2017)

Obama döneminde yeşil enerji dönüşümü konusunda tarihi adımlar atılmış olmakla birlikte fosil yakıtlardan tamamen çıkılmasına yönelik bir yaklaşım belirlenmediği gibi yeni fosil projeleri de onaylanmıştır. Özellikle kaya gazı üretiminde bu dönemde tarihi bir ivme yakalanmış ve yeni sahaların açılmasında rekorlar kırılmıştır. Obama döneminde petrol ve gaz üretiminde her yıl artış sağlanmıştır (Slack, 2012). ABD enerji arz güvenliğini sağlamak için 1974 yılında alınan petrol ihracat yasağı da yine Obama döneminde geri çekilerek özellikle doğal gaz ve rafine petrol ürünleri ihracatında ciddi bir potansiyel yakalanmıştır (Bloomberght, 2016).

2.2. Trump 1.0: İklim ve Enerji Politikasında Deregülasyon Dönemi

ABD'nin 44. başkanı olan Obama'nın ardından 2016 yılında göreve başlayan Cumhuriyetçi Donald Trump iklim ve enerji politikalarında deregülasyon dönemini başlatmıştır. Trump 1.0 döneminin ilk icraatlarından biri seçim kampanyasının öne çıkan vaatlerinden biri olan Önce Amerika Enerji Planı'nın (America First Energy Plan) uygulamaya konulmasıdır. Küresel ısınma politikalarına şüpheyle yaklaşan ve Amerika'yı zayıflatacağını savunan Trump, kömür başta olmak üzere fosil üretiminin canlandırılmasına öncelik vermiştir. Bu yüzden iki dönem arasında radikal farklılıklar ortaya çıkmış, Amerika'nın küresel iklim politikalarına liderli etme girişimi sarsıntıya uğramıştır.

Trump 1.0 döneminde iklim ve enerji politikalarında öne çıkan kavram enerji bağımsızlığı olmuştur. Trump bu en önemli seçim vadisini kömür ve kaya gazı üretiminde sağlanan artışlarla yerine getirmiştir, ancak Obama döneminde belirlenen emisyon azaltımı hedefleri tamamen göz ardı edilmiştir. Başkan Trump, göreve geldikten kısa bir süre sonrasında 'Enerji Bağımsızlığının ve Ekonomik Büyümenin Teşvik Edilmesi' başlıklı bir kararname yayınlayarak Obama dönemi iklim politikalarını yürürlükten kaldırma sürecini başlatmıştır (National Archives, 2017). İklim Eylem Planı gibi karbon kirliliğini azaltmaya yönelik önemli iklim ve enerji hedeflerini kapsayan pek çok önemli iklim değişikliği düzenlemesi Trump'ın bu kararıyla rafa kaldırılmıştır. Trump, iklim değişikliği sorunu kabul etmediğini beyan

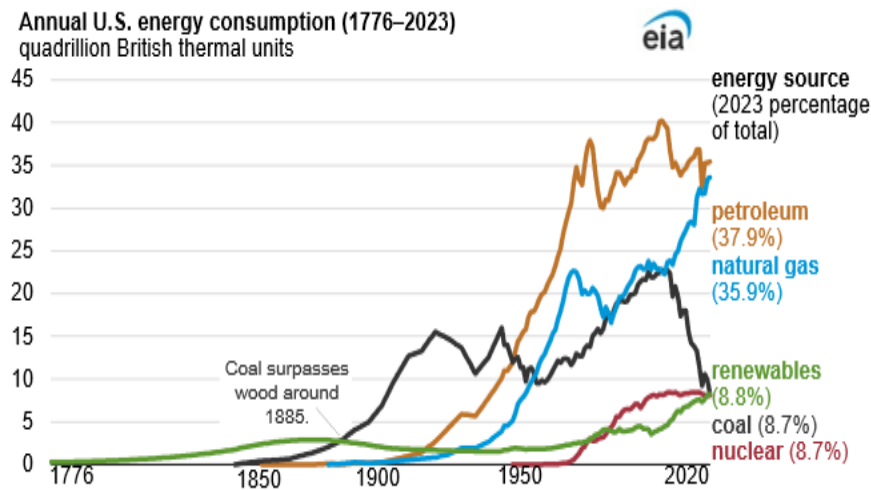
ederek ülke ekonomisini ve çıkarlarını her zaman öncelikli tutma yönünde politikalar izlemeye yönelmiştir. Bu politikaların temel dayanağı ise enerji fiyatlarının düşürülmesi yoluyla ulusal borcun azaltılması ve ekonomiye katkı sağlanmasıdır (Kavaz, 2017).

Trump'ın, iklim politikalarına ilişkin deregülasyonları başlıca 3 temele dayanmaktadır (Aldy, 2017, ss.376-377);

- Obama dönemindeki iklim politikalarının tersine çevrilmesi,
- Fosil yakıtlar üzerindeki kısıtlayıcı düzenlemelerin geri çekilmesi,
- Obama döneminde benimsenen metan gazını azaltıcı düzenlemelerin geri çekilmesi ve kömür madenlerinin işletmesi ile ilgili yeni uygulamaların benimsenmesidir.

Obama döneminin en önemli politikalarından biri kömür kullanımının azaltılmasına yönelik düzenlemeler olmuştur. Kömür moratoryumu ilan edilerek eski kömürlü termik santrallerin kapatılması ve sınırlı sayıda yeni termik santralin inşa edilmesi hedeflenmiştir (Uyanık, 2018, s.41). Ancak halefi Trump döneminde bu politika yeniden tersine çevrilmiştir. Trump döneminde bu alanda en büyük geri adım ise Paris Şartı'ndan çıkmak olmuştur. Paris Şartı'nın ulusal çıkarlara uygun olmadığını ve Amerikan ekonomisinin rekabet gücünü olumsuz etkilediğini savunan Trump, 2017 yılı ortasından anlaşmadan çekilmeyi planladıklarını açıklamıştır. İlgili dönemde atmosfere en fazla sera gazı salan ülke olan ABD, Kasım 2020'den anlaşmadan çekilen ilk ülke olarak 2050 sıfır emisyon hedefine ulaşılmasını ciddi anlamda riske atmıştır (Briggs, 2021). AB ve Çin'in tepkisine rağmen anlaşmadan çekilen Trump, fosil üretimini artırma ve LNG ihracatı için yeni pazarlar bulma arayışına yönelmiştir. Trump 1.0 döneminde ülke ekonomisi büyüme ve istihdam artışı sağlanması söz konusu olurken iklim ve enerji politikaları kısa ve orta vadeli kazanımlara feda edilmiştir. Trump'ın iklim politikası karşıtlığının sembollerinden biri de başkanlık yemini ettikten yarım saat sonra Beyaz Saray'ın resmi sayfasından "küresel ısınma" başlığının kaldırılması olmuştur (Finans Gündemi, 2017).

Grafik 5. ABD'nin Yıllık Enerji Tüketimi (1776-2023)

Kaynak: (EIA, 2024)

3. Trump 2.0 Dönemi İklim ve Enerji Politikaları: Enerji Süper Gücü

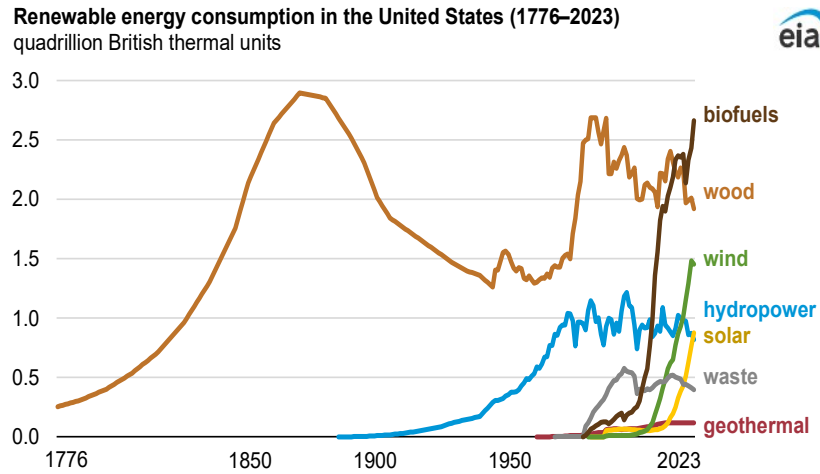
Trump'ın ikinci dönem başkanlık seçimlerini kaybetmesi ve Demokrat Biden'ın 46. Başkan seçilmesiyle iklim ve enerji politikalarında tekrar geriye adım atılmıştır. Trump 1.0 döneminde

bu alanda yaşanan kayıpları telafi etmeyi hedefleyen Biden, yeşil enerji ve emisyon azaltımı konusunda ABD Başkanları arasında en büyük adımları atan isim olmuştur. Biden 2024 seçimlerinde ikinci dönem için yeniden aday olmazken Trump'ın Demokrat aday Harris karşısında seçimi kazanması iklim ve enerji politikalarında yeni bir patinaj olarak değerlendirilmiştir. Başkanlık koltuğuna Ocak 2025'te resmen oturan Trump'ın yeni döneminde izleyeceği iklim ve enerji politikaları ulusal ve uluslararası düzeyde pek çok endişeyi beraberinde getirmiştir. Trump 2.0 döneminde Biden dönemi düzenlemelerin geri çekilmesi beklenirken Paris Şartı'ndan ülkenin tekrar ayrılması da yeniden endişe konusu olmuştur.

3.1. Biden Döneminde İklim ve Çevre Politikaları: Önce Çevre Yaklaşımı

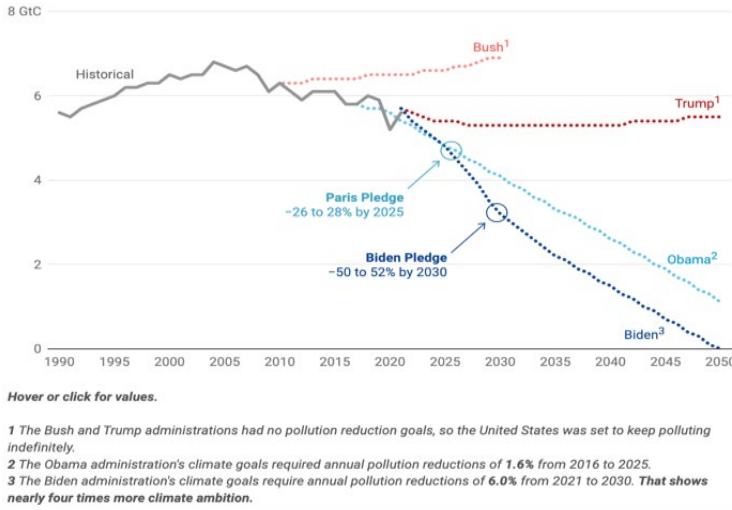
ABD'nin 46. Başkanı olarak koltuğa oturan Biden'ın ilk icraatı Paris Şartı'na geri dönmek olmuştur. "Yeniden daha iyisini inşa et!" sloganıyla göreve gelen Biden, seçim vaadi doğrultusunda bir iklim ve enerji politikası izlemiştir. Biden, ABD tarihinin en büyük "iklim paketi" olarak da görülen "Inflation Reduction Act- IRA" adlı (Enflasyonu Düşürme Yasası) yasayı hayata geçirmiştir (Okay, 2024). Yasa iklim kriziyle mücadele kapsamında karbon emisyonlarının düşürülmesi, ekonominin güçlendirilmesi, enerji güvenliği için yatırım yapılması ve başta güneş olmak üzere yenilenebilir enerji sistemlerinin kullanılmasının özendirilmesini hedeflemekte olup enerji dönüşümünün olumsuz etkilerini azaltacak önemli bir sübvansiyon paketini de kapsamaktadır. Yasa kapsamında yeni elektrikli araç alımları için vergi indirimleri de ön görülmüştür.

Grafik 6. ABD'de Yenilenebilir Enerji Tüketimi (1776-2023)

Kaynak: (EIA, 2024)

Biden'in iklim politikası hedefleri arasında ABD'deki elektrik santrallerini 2035'e kadar iklim açısından nötr hale getirmek ve 2050'ye kadar sıfır emisyon düzeyine erişilmesi de yer almaktaydı. Bu kapsamda Biden, 2030 yılına kadar ciddi düzeyde emisyon oranlarını azaltılmasına destek vermiştir. Bu kapsamda ABD'de enerji kaynaklı karbon emisyonunun 2030 yılına kadar 2005 yılı seviyesinin %50 ila %52'sinin altına düşürülmesi hedeflenmiştir (EIA, 2023). Bu hedef Paris Şartı'nda belirlenen küresel sıcaklık artışının 1,5 derece ile sınırlandırma hedefine ulaşılması doğrultusunda belirlenmiş olsa da uygulamada bu oranın % 25 ila % 38 oranında gerçekleşebileceği tahmin edildiği için Biden yönetimi de çevrecilerden eleştiriler almıştır (Schalatek, 2020).

Grafik 7. ABD Emisyon Düzeyi ve Emisyon Hedefleri (1990-2050)

Kaynak: (American Progress, 2024)

Biden dönemi iklim ve enerji politikalarında öne çıkan bir diğer başlık küresel ısınmadan orantısız şekilde etkilenen toplulukların koşullarının iyileştirilmesine yönelik başkanlık emri çıkarılmasıdır. "Herkese Çevresel Adalet" düzenlemesi kapsamında eyaletler arasında koordinasyonu sağlamak üzere Çevresel Adalet Ofisi kurulmuştur. Bu kapsamda geliştirilen Justice40 (Adalet40) mekanizması ile temiz enerji yatırımlarından elde edilen faydaların en az %40'ının dezavantajlı topluluklara ulaştırması için harekete geçilmiştir (American Progress, 2024).

Biden'in başkanlığı Trump 1.0 dönemi ile kıyaslandığında iklim ve enerji politikalarında ciddi farklılıklar görülmekle birlikte Amerikan ekonomisinin fosil kaynaklara dayalı yapısında değişim olmamıştır. Fosil yakıtların üretiminde ve ihracatında ABD tarihindeki en yüksek rakamlara Biden döneminde ulaşılmıştır. Kovid-19 dönemine başkanlık yapan Biden, emisyon artış hızında yavaşlama sağlanmasına rağmen ekonomik daralma ve artan enflasyon sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Özellikle artan akaryakıt fiyatları toplumun geniş kesiminin tepkisini çekmiş ve Demokratlar'ın 2024 başkanlık seçimlerini kaybetmelerinde ciddi derecede etkili olmuştur.

3.2. Trump 2.0 Dönemi: Fosil İmparatorluğuna Doğru

ABD'nin Kasım 2024'te gerçekleşen başkanlık seçimi tarihi bir rekabete sahne olmuştur. Trump'ın yeniden olmasıyla rövanş seçimlerine dönen yarışta ipi göğüsleyen taraf Cumhuriyetçiler olmuştur. Trump'ın "Amerika'yı Yeniden Harika Yap" (Make America Great Again) sloganıyla yürüttüğü seçim kampanyasında Biden yönetiminin iklim ve enerji politikalarına yönelik ciddi eleştiriler yer almıştır. İklim politikalarına şüpheci bakışını sürdüren Trump, fosil enerji kaynaklarının geliştirilmesini sonuna kadar destekleyeceğini açıklamıştır. Trump 2.0 dönemi resmi olarak Ocak 2025'te başlayacak olmasına rağmen seçim sonuçlarının kesinleşmesiyle başta Avrupa Birliği (AB) olmak üzere küresel iklimle mücadele yönetişimini savunan çevrelerde endişe kaynağı olmuştur.

Trump 1.0 döneminde enerji bağımsızlığı sloganıyla yürütülen enerji politikaları ulusal ve uluslararası alanda önemli sonuçlar doğurmuştur. Artan üretime bağlı olarak içeride enerji maliyetleri düşerken kömür ve LNG ihracatında rekor artışlar sağlanmıştır. Fosil yakıtlara

dayalı bu politikanın dayanaklarından biri önce Obama dönemi iklim politikalarının askıya alınması, sonrasında da Paris Şartı'ndan ayrılmak olmuştur. Trump 2.0 döneminin ilk icraatlarından birinin Paris Şartı'ndan tekrar çekilmek olmuştur. Seçim kampanyası boyunca iklim değişikliğine inandığını ama iklim politikalarına güvenmediğini beyan eden Trump'ın Biden dönemi iklim politikalarının pek çoğunu geri çekmesi için başkanlığının ilk günlerinde harekete geçmiştir..

Trump 2.0 döneminde selefi Biden'in iklim politikalarına yönelik izlenmesi beklenen deregülasyon hareketinin Enflasyonu Azaltma Yasası'nı yürürlükten kaldırılmasıyla başlayacağı tahmin edilmektedir (Gerrard, 2024). Zira Trump seçim kampanyası döneminde federal iklim politikalarını durdurma ve IRA'yı kaldırma sözü vermiştir. Trump'ın seçim vaatleri arasında yeniden Paris Şartı'ndan geri çekilme, enerji santrallerinin emisyonlarını azaltmaya yönelik düzenlemeleri geri çekme ile iklim değişikliğiyle mücadeleyle yönelik bir dizi önemli kuralı geri alma da yer almaktadır. Tüm bunlar Trump 2.0 döneminde iklim ve enerji politikaları konusunda Trump 1.0 dönemine göre çok daha büyük bir geri çekilme yaşanması anlamına gelmektedir.

Trump 2.0 dönemi enerji politikasının ana hedefi bu kez enerji süper gücü olmaktır. Trump 1.0 döneminin hedefi olan enerji bağımsızlığı sağlanmış olup yeni dönemde Trump, küresel enerji pazarında ABD'nin etkisini daha da güçlendirmeyi hedeflemektedir. Trump 1.0 döneminde AB ile Rusya arasındaki enerji bağımlılığını eleştiren, Kuzey Akım-2 projesine yönelik yaptırımlar uygulayan Trump'ın yeni dönemde AB'ye LNG ihracatını daha da artırması ve Rusya'nın Avrupa enerji pazarındaki payını ciddi düzeyde düşürmesi beklenmektedir (Euronews, 2019). ABD'nin Ulusal Niyet Beyanı'nda 2030 yılına kadar kömürden aşamalı olarak çıkılması yer almakla birlikte Trump 2.0 döneminde emisyon hedeflerinin de bağlayıcılığını kaybetmesi beklenmektedir (Center for Global Sustainability, 2022). Trump 2.0 döneminde fosil sahaların geliştirilmesinde "Kaz, bebek, kaz!" anlayışı çerçevesinde patlama beklenmekte olup bu durumun ülkenin emisyon oranlarını olumsuz etkilemesi öngörülmektedir.

Sonuç

Küresel ısınmada tarihsel olarak sorumluluğu en yüksek ülke olan ABD aynı zamanda son dönemde iklim değişikliğinin yıkıcı etkilerinden ciddi düzeyde etkilenmektedir. Enerji rezervleri açısından oldukça zengin olan ABD'de pek çok enerji türü üretilmekte ve kullanılmakla birlikte ülke ekonomisi halen fosil yakıtlara bağımlı durumdadır. Federal sistemle yönetilen ülkede bağlayıcı iklim ve enerji politikalarının izlenmesinin yapısal olarak zor olmasının yanı sıra Demokrat Parti ve Cumhuriyet Parti arasında bu konuda büyük görüş ayrılığı bulunmaktadır. Başkanlığın iki parti arasında el değiştirmesi uzun vadeli iklim ve enerji politikaları izlenmesini zora sokmaktadır.

21. yüzyılda küresel sistemin karşı karşıya kaldığı en büyük meydan okumalardan biri iklim değişikliğidir. İklim değişikliğiyle mücadele konusunda ABD başta olmak üzere büyük güçlerin izleyeceği politika kritik öneme sahiptir. Ancak ABD, küresel ısınmayla mücadeleye yönelik uluslararası yönetişimin bir parçası olma konusunda temkinli bir yaklaşım sergilemektedir. Bu konuda Obama ve Biden döneminde atılan adımlara bağlı olarak ABD, Paris Şartı'nın bir parçası haline gelirken bir yandan da temiz enerji hareketini hızlandırmıştır. Ayrıca Biden döneminde federal iklim politikaları izlenmesi konusunda tarihi adımlar atılmıştır. Ancak

Trump 2.0 dönemiyle birlikte Obama döneminde olduğu gibi Biden döneminde de elde edilen kazanımların kaybedilmesi anlamına gelmektedir.

Trump'ın fosil kaynaklara dayalı politikaları benimsemesi ve ulusal çıkarlara odaklanması net sıfır emisyon hedefi açısından yeni bir kara delik anlamına gelmektedir. Öte yandan ABD'nin iklim politikalarını gevşetmesinin Çin başta olmak üzere emisyon oranları yüksek olan diğer ülkeler üzerinde özendirici etkisi bulunmaktadır. Trump 2.0 döneminin ana hedefleri arasında iklim politikaları yer almadığı gibi fosil rezervlere dayalı bir enerji egemenliği kurulması hedeflenmektedir. Fosil üretiminde yakalanacak ivmeyle yakıt maliyetlerini yeniden düşürmeyi de hedefleyen Trump döneminde hem üretimde hem de tüketimde yeni rekorların gelmesi beklenmektedir. Biden döneminde başlatılan yeşil enerji teşviklerini ekonominin sırtında bir kambur olarak gören Trump, elektrikli araçlara yönelik vergi indirimine son vereceğini de açıklamıştır. Trump 2.0 döneminde iklim politikaları konusunda federal düzeyde bir hareket beklenmezken küresel ısınmayla mücadele tamamen eyalet yönetimlerinin inisiyatifine terk edilecektir. Yeşil enerji hareketinin federal düzeyde ivme kaybetmesi anlamına gelen bu durum bir yandan da kazanımların yitirilmesini beraberinde getirecektir.

Kaynakça

- Aldy, J. E. (2017). Real world headwinds for Trump climate change policy . Bulletin of the Atomic Scientists, 73(6), 376-381.
- American Progress. (2024) The Biden administration has taken more climate action than any other in history. Erişim adresi: <https://www.americanprogress.org/article/the-biden-administration-has-taken-more-climate-action-than-any-other-in-history/>
- Bloomberght. (2016). ABD'de petrol ihracatı yasağı kaldırıldı. Erişim adresi: <https://www.bloomberght.com/abdde-petrol-ihracati-yasagi-kaldirildi-1842372>
- BP. (2020). Energy Outlook 2023. London: BP.
- Briggs, H. (2021). Paris İklim Anlaşması nedir ve ABD'nin anlaşmaya dönmesi neden önemli? Erişim adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56124983>
- Center for Global Sustainability. (2022). Pathways to achieving a 2030 Coal Phase-out in the United States Erişim adresi: <https://cgs.umd.edu/sites/default/files/2022-07/US%20Coal%20Phase-Out%20Brief%20%282%29.pdf>
- Chu, A. (2024). 'Drill, baby, drill' is not so simple. Erişim adresi: <https://www.ft.com/content/90468253-0560-4cb2-a302-2e8636234265>
- Collins, S. (2020). America First: The Trump Effect on Climate Change Policy. J. C. Pereira, & A. Saramago içinde, Non-Human Nature in World Politics: Theory and Practice (s.179-203). Springer.
- EIA. (2023). Annual Energy Outlook. Washington, DC: EIA.
- EIA. (2024). How has energy use changed throughout U.S. history? Erişim adresi: <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=62444#>
- EIA. (2024). Monthly Energy Review. Erişim adresi: <https://www.eia.gov/totalenergy/data/monthly/pdf/sec7.pdf>
- EIA. (2024). The United States uses a mix of energy sources. Erişim adresi: <https://www.eia.gov/energyexplained/us-energy-facts/>
- EIA. (2024). U.S. energy production has been greater than U.S. energy consumption in recent years. Erişim adresi: <https://www.eia.gov/energyexplained/us-energy-facts/>
- EPA. (2015). Obama Administration Takes Historic Action on Climate Change/Clean Power Plan to protect public health, spur clean energy investments and strengthen U.S. leadership.
- Euronews. (2019). ABD'nin Kuzey Akım 2'ye yaptırım kararına Rusya ve Almanya'dan tepki; proje askıya alınacak mı? Erişim adresi: <https://tr.euronews.com/2019/12/21/abd-nin-kuzey-ak-m-2-ye-yapt-r-m-karar-na-rusya-ve-almanya-dan-tepki-proje-ask-ya-al-nacak>
- Evans, S. (2021). Analysis: Which countries are historically responsible for climate change? 12 06, 2024 tarihinde Carbon Brief.
- Finans Gündemi. (2017). ABD enerji politikasında Trump dönemi. Erişim adresi: <https://www.finansingundemi.com/haber/abd-enerji-politikasinda-trump-donemi/1160646>
- Gerrard, M. (2024). Trump 2.0: This Time the Stakes for Climate Are Even Higher. Erişim adresi: <https://e360.yale.edu/features/trump-second-term-climate>
- IEA. (2024). United States. Erişim adresi: <https://www.iea.org/countries/united-states/electricity#what-is-the-climate-impact-of-electricity-generation-in-united-states>
- Kavaz, İ. (2017). Küresel Enerji Denklemini Trump Değişkeni. Erişim adresi: <https://www.setav.org/assets/uploads/2017/02/164Ku%CC%88resel-Enerji-Denklemine-Trump-Deg%CC%86is%CC%A7keni.pdf>
- Kenarlı, G. (2024). Karbon emisyonunu azaltma sözü veren ABD'de petrol üretimi rekor kırdı. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/yesilhat/iklim-degisikligi/karbon-emisyonunu-azaltma-sozu-veren-abd-de-petrol-uretimi-rekor-kirdi/1822775>
- National Archives. (2017). Promoting Energy Independence and Economic Growth. Erişim adresi: <https://www.federalregister.gov/documents/2017/03/31/2017-06576/promoting-energy-independence-and-economic-growth>

- Okay, D. Z. (2024). Biden yönetiminin ekonomi karnesi. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/biden-yonetiminin-ekonomi-karnesi/3388041>
- Rossetti, P., & Goldbeck, D. (2017). President Obama's Environmental Legacy. American Action Forum.
- Samar, K. (2022). Dünya'yı en çok hangi ülkeler kirletiyor? 1850 yılından bu yana ülkelere göre karbondioksit salımı. Erişim adresi: <https://tr.euronews.com/2022/01/08/dunya-y-en-cok-hangi-ulkeler-kirletiyor-1850-y-l-ndan-bu-yana-ulkelere-gore-karbondioksit>
- Schalatek, L. (2020). "Yeniden daha yeşil inşa etmek" Biden'ın ABD İklim Taahhüdü Planı. Erişim adresi: <https://tr.boell.org/tr/2020/12/11/yeniden-daha-yesil-insa-etmek-bidenin-abd-iklim-taahhodu-planı>
- Slack, M. (2012). Everything You Need to Know: President Obama's Blueprint for American-Made Energy. Erişim adresi: <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2012/01/26/everything-you-need-know-president-obamas-blueprint-american-made-energy>
- The White House. (2013). Executive Order 13653—Preparing the United States for the Impacts of Climate Change. Erişim adresi: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/DCPD-201300749/pdf/DCPD-201300749.pdf>
- Uyanık, S. (2018). ABD Enerji ve İklim Politikalarının Kömürün Geleceğine Etkisi: Birinci Yılında Trump Döneminin Analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 16(3), 37-50.
- World Population Review. (2024). Energy Consumption by Country 2024. Erişim adresi: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/energy-consumption-by-country>
- Yıldız, D. (2023). 10 yıl önceki raporumuzda öngörmüştük. ABD en büyük LNG ihracatçısı oldu. Erişim adresi: <https://supolitikalaridernegi.org/2023/07/09/10-yil-onceki-raporumuzda-ongormustuk-abd-en-buyuk-lng-ihracatcisi-oldu/>